

Galerie umění Karlovy Vary

příspěvková organizace Karlovarského kraje, Goethova stezka 6,
360 01 Karlovy Vary, IČO 66362768, č. ú. 5165900237/0100
tel: 353 224 387, e-mail: info@galeriekvary.cz, www.galeriekvary.cz

TISKOVÁ ZPRÁVA

Milan Knížák – Žít jinak

Pořadatel	Galerie umění Karlovy Vary, přísp. organizace Karlovarského kraje
Místo konání	Galerie umění Karlovy Vary, Goethova stezka 6
Termín	8.3.-22.4.2018, vernisáž čtvrtek 8.3.2018 v 17 hodin
Autorka	PhDr. Rea Michalová, Ph.D.
Otevírací doba	denně mimo pondělí 10 – 17 hodin
Doprovodná akce	Komentovaná prohlídka výstavy

Při přípravě výstavního projektu „Milan Knížák – Žít jinak“ jsem byla motivována nejen skutečností, že od autorovy poslední komplexnější výstavní prezentace uplynulo již třináct let, tak zejména faktem, že od doby, kdy se Milan Knížák stal mediálně známým, se téměř vytratilo z obecného povědomí, že tento „enfant terrible“ české kultury je jednou z nejvýznamnějších osobností mezinárodní umělecké scény druhé poloviny dvacátého století.

Šíře autorova záběru, jeho komplexnost, spjatá s autentičností, je fenomenální – rozpíná se od obrazů, objektů, akcí, instalací, environmentů, návodů, přes hudbu, návrhy módy, design, architektonické projekty, básnické a prozaické texty, reflexe, fotografie, koláže atd., k projevům zcela nových kategorií, zahrnujících charakteristiky více médií (Milan Knížák se ve světovém rámci zásadním způsobem podílel na formování intermédií). Jak sám autor říká, „*prezentovat všechno by znamenalo obsadit několik hradních Jízdáren*“. Fascinující a znepokojivá osobnost Milana Knížáka vyniká ojedinělou schopností působit snad ve všech sférách umělecké činnosti, aby současně byla od počátku podněcována niternou potřebou hranice umění přesahovat.

A tak protože řada jeho aktivit se vystavování vzpírá a dynamický tvůrčí naturel bytostně nesnáší ustrnutí, rozhodla jsem se tento projekt koncipovat jako „neúplnou retrospektivu“ zaměřenou především na výtvarnou část jeho práce. Je totiž v povaze autorova obsáhlého, tradiční kategorie překračujícího a přitom vnitřně sourodého díla, že i určitý nutný fragment přesvědčivě reprezentuje celý smysl Knížákovy tvorby, která znamená zásadní průlom v umělecké praxi od šedesátých let.

Formulaci „Žít jinak“, jež se objevuje v proklamacích Aktuálního umění, použitou v názvu výstavy, lze vnímat jako nejvýstižnější charakteristiku autorova díla. Zejména v šedesátých a na počátku sedmdesátých let vystupovaly Knížákovy aktivity manifestačně z břehů umění s cílem bezprostředně vstupovat do lidského života jako stimul proměňující jeho kvalitu. Knížákovy akce z doby skupiny Aktuálního umění (založené roku 1964), přejmenované následně na Aktual (1965-1973), výsledky svobodné a spontánní tvořivosti, vyzývaly k znovuvýznamnění i těch nejzákladnějších životních projevů. Výrazně se odlišovaly od aktivit jeho západních soupeřů, zapojuje se do aktivit internacionálního hnutí Fluxus, sdružujícího autory vizuální a konkrétní poezie, výtvarné a hudební „minimalisty“, tvůrce akcí, happeningů a „událostí“, založeného Georgem Maciunasem, který již na konci roku 1965 jmenoval Knížáka „chairmanem“ jeho východní sekce.

V rámci Fluxu experimentoval Knížák i s tzv. „Broken Music“, za jejíhož zakladatele je považován. Přehráváním záměrně ničených gramodesek škrábáním, pálením, lámáním apod. vznikala zcela nová hudba: útočná, drásající, i překvapivě radostná. Mixáž jeho skladeb vydala v roce 1979 Multipla Records v Miláně, u nás nejnověji Guerilla Records (Nové typy destruované hudby, 2008). Od roku 1979 realizoval autor i nehratelné varianty Broken Music jako instalace.

Jistým vyústěním Knížákových sociálně-utopických tendencí byl pokus o založení komuny s novými společenskými vztahy. V sedmdesátých letech se jeho práce, v souladu s dobovou tendencí k dematerializaci uměleckého díla, stávají komornější a konceptualizují se – vznikají akce pro mysl,

úvahy o nehmotné architektuře, hudba, která se má jen tušit, kapalné či psychické šperky a neviditelné oděvy. „Živé“ akce se postupně přelévají do knih – od poloviny šedesátých let vytvářel Knížák nadto specifickou formu knih – objektů, ve kterých koncentroval různé soubory svých projektů a jimiž se zařadil k průkopníkům tzv. autorských knih. Zatímco kdysi k jejich vzniku vedla především nemožnost publikování, v současnosti to byl zejména pohled na „*knihkupectví plná vypulírovaných braků*“, co ho přivedl k nové tvorbě dokumentárních knih.

Všeobsáhlá zkušenost, doprovázená ojedinělou osobní zodpovědností a snahou vidět pravdu, je největší valutou jeho současného díla, vzniklého pod „nebeskou klenbou“ jedné hlavy. Přestože by autor mohl jen marnotratně čerpat ze své minulé práce, přistupuje ke každému novému projektu inovativně a na výsost osobitě. Dokládá to i soubor křišťálových objektů, které v letech 2015-2016 vytvořil ve spolupráci s firmou Moser. Nevšední vázy, mísy a tácy poetické barevnosti respektují decentní noblesnost značky, aby současně „vycizelovanými“ protiklady měkce zakřivených a ostrých tvarů („softhard“) vnášely do interiéru elektrizující napětí.

Rea Michalová